השותפין פרק ראשון בבא בתרא

טו.

חזקיה וסיעתו. בני דורו שהתריכו ימים אחריו: **כתבו ישעיה.** שהרגו מנשה[ז] ולא כתב ספרו שלא היו הנביאים כותבים ספריהם אלא לפני מותן: **משלי קהלת.** דכתיב בספר משלי (כה) אשר העתיקו אנשי חזקיה וגו' ועל שחזקיה גרס להן לעסוק בתורה כדאמרינן בחלק (סנהדרין דף לד:) נעץ חרב על פתח בית המדרש כו' נקרא הדבר על שמו: **אנשי כנסת הגדולה.** חגי זכריה ומלאכי זרובבל ומרדכי ואחשורוש: **כתבו יחזקאל.** שנתנבא בגולה ואיני יודע למה לא כתבו יחזקאל בעצמו אם לא מפני שלא נתנה נבואה ליכתב בחוצה לארץ וכתבום אלו לאחר שבאו לארץ וכן ספר דניאל שהיה בגולה וכן מגילת אסתר ואינם עשר מתוך שהיו נבואותיהם קטנות לא כתבום הנביאים עצמם אים אים ספרו ובאו חגי זכריה ומלאכי ולאו שרוח הקדש מסתלקת שהיו הם נביאים אחרונים ועמדו וכתבו נבואותיהם ולרפו נבואות קטנות עמם ועשאום ספר גדול שלא יאבדו מחמת קטנם: **עד לו.** עד שייחס עצמו: **מסייע לי' כו' עד שייחס עצמו.** שכתב דברי הימים עד שייחס בו את עצמו: **ומאן אמקיה.** מי קיימו: **אניא כמאן דאמר.** כל[ו] הך דקתני לעיל [יד:] יהושע כתב ספרו ושמונה פסוקים שבתורה אתיא כי האי תנא דלקמיה דאמר נמי יהושע כתבן: **דאניא.** פלוגתא דתנאי בהאי וימת שם משה כו': **כמו שנאמר להלן כו'.** אלולה מילתא קאי דקאמר הקב"ה לומר ומשה כותב כמה שמלינו שהנביאים כותבים מפי רבם: **יחיד קורא אותן.** כלומר אין מפסיקין בהן: **ליתא ר"י היא.** דאמר לא כתבם משה לפיכך נשתנו משאר התורה ודלא כר"ש: **הואיל ואישתנו.** לכתוב בדמע אישתנו: **ואיתא יעקב כו'** לא גרסינן לה: ל"א (ב) גרסינן [למתניתא] דלעיל [יד:] במתניתא דעשרה זקנים דקא חשיב אחריהם ואיתן האזרחי ולא קא חשיב אבל דקסבר משלשה בני קרח הוא: **והא אמר רב כו'.** גבי ויחכם מכל האדם מאיתן האזרחי וגו' (מלכים ה יא) איתמר וכן הך דאיתן זה משה אהיתן דהכוא קרא איתמר דכתיב ביה ואיתן וכלכל וגו' [דה"א ב ו]: **מרי איתן הוו.** משכיל לאיתן האזרחי [מהלים פט] איתן אחרינא הוה: **שמנויו כעץ.** אחריך ימים רבים: **משל היה.** ללמוד ממנו תשובות למקטרגים[ח] על מדת הדין ושאין אדם נתפס על לעברו: **אים היה.** אלמא הוה: **אלא מעתה ולרש אין לו וכו'.** וסיימה דקרא ותהי לו[ט] לבת: **מי הוה.** משום דכתיב ותהי: אימא

ועל ידי שלשה בני קרח ירמיה כתב ספרו וספר מלכים וקינות חזקיה וסיעתו כתבו (ימש"ק סימן) ישעיה משלי שיר השירים וקהלת אנשי כנסת הגדולה כתבו (קנד"ג סימן) יחזקאל ושנים עשר דניאל ומגילת אסתר עזרא כתב ספרו ויחס של דברי הימים עד לו מסייעא ליה לרב דאמר רב יהודה אמר רב לא עלה עזרא מבבל עד שיחס עצמו ועלה ומאן אסקיה נחמיה בן חכליה אמר מר יהושע כתב ספרו ושמונה פסוקים שבתורה תניא כמאן דאמר שמונה פסוקים שבתורה יהושע כתבן [ד]דתני' [ו]וימת שם משה עבד ה' אפשר משה [ז](מת) וכתב וימת שם משה אלא עד כאן כתב משה [ח]מכאן ואילך כתב יהושע דברי ר"י ואמרי לה ר' נחמיה אמר לו ר"ש אפשר ס"ת חסר אות אחת וכתיב [2]לקוח את ספר התורה הזה אלא עד כאן הקב"ה אומר [ט] ומשה אומר וכותב מכאן ואילך הקב"ה אומר ומשה כותב בדמע כמו שנאמר להלן [3]ויאמר להם ברוך מפיו יקרא אלי את כל הדברים האלה ואני כותב על הספר בדיו כמאן אזלא הא דא"ר יהושע בר אבא אמר רב גידל אמר רב [א]שמונה פסוקים שבתורה יחיד קורא אותן לימא [ב](ר"י היא) ודלא כר"ש אפילו תימא ר"ש הואיל ואשתנו אשתנו: יהושע כתב ספרו והכתיב [4]וימת יהושע בן נון עבד ה' דאסקיה אלעזר והכתיב [5]ואלעזר בן אהרן מת דאסקיה פנחס שמואל כתב ספרו והכתיב [6]ושמואל מת דאסקיה גד החוזה ונתן הנביא דוד כתב ספר תהלים על ידי עשרה זקנים וליחשוב נמי איתן האזרחי אמר רב איתן האזרחי זה הוא אברהם כתיב הכא [7]איתן האזרחי וכתיב התם [8]מי העיר ממזרח צדק [וגו'] [ג]קא חשיב משה וקא חשיב הימן והאמר רב הימן זה משה כתיב הכא הימן וכתיב התם [9]בכל ביתי נאמן הוא תרי הימן הוו משה כתב ספרו ופרשת בלעם ואיוב מסייעא ליה לר' לוי בר לחמא דא"ר לוי בר לחמא [ג]איוב בימי משה היה כתיב הכא [10]מי יתן אפוא ויכתבון מלי וכתיב התם [11]ובמה יודע אפוא ואימא בימי יצחק דכתיב [12]מי אפוא הוא הצד ציד ואימא בימי יעקב דכתיב [13]אם כן אפוא זאת עשו ואימא בימי יוסף דכתיב [14]איפה הם רועים לא ס"ד דכתיב מי יתן בספר ויוחקו ומשה הוא דאיקרי מחוקק דכתיב [15]ויראו ראשית לו

ועל ידי שלמה ועל ידי בני קרח. לפי הספרים דגרסי שלמה ל"ל דאסקף הוה משלשה בני קרח והוא אחיאסף ולספרים דל"ג שלמה לא הוי אסף אחיאסף אלא אסף הוה מן הנוים המשוררים וא"ת ולהכהו דלא גרסי ליה אמאי לא תשיב ליה הא כתיב (דהנים עב) לשלמה אלהים משפטיך וגו' וי"ל דדוד אמרו והתפלל על שלמה תדע דכתיב בסוף המזמור כלו תפלות דוד וא"ת לספרים דגרסי שלמה הכתיב כלו תפלות דוד וי"ל לפי שמיימו דוד והא דכתיב נמי איר המעלות לשלמה דוד כמו כן אמרו דכל חמש עשרה מעלות דוד אמרן ויש ספרים דקא חשיב אחריהם ואיתן האזרחי וגרים לקמן דקא חשיב אחריהם וקא חשיב איתן והאמר רב איתן האזרחי הוא אחריהם ומשני איתן האזרחי דקא חשיב הכא יעקב וקשה להאי גירסא דמנא לן דדוד כתב ספריו על ידי אחריהם כיון דאיתן האזרחי לאו היינו אחריהם: **ירמיה כתב ספרו וספר מלכים.** והא דלא כתב ישעיה דהיה קודם ירמיה ספר מלכים לפי שנהרג ולא היה בסוף מלכים ממנשה ואילך (לפי שנהרג) ואפילו ספרו לא כתב: **חזקיה וסיעתו כתבו ישעיה.** לפי שחזקיה גרס להם לעסוק בתורה נקרא הדבר על שמו אכל הוא לא כתבו שהרי מת קודם ליסעיה דמנשה [ד]בן בתו הרג ליסעיה[ה]: **עד** [ו]. פירש ר"ת עד פסוק ולו אתים בני יהוסדק (דה"ב כא) ומסייע לרב שייחס עצמו ועלה שייחוס עצמו כתב לפני זה הפסוק וקשה לפירושו דהל"ל עד ולו בוי"ו: **פ"ה דיחזקאל לא כתב ספרו לפי שהיה בחוצה לארץ.** וקשה [ה]דהא ירמיה נמי בחוצה לארץ. היה שהלך למצרים ומתנבא שם כמה נבואות ולא מצינו שחזר ויחזר לארץ ישראל:

שמונה פסוקים שבתורה. ה"ר משולם היה מלריך מכאן לקרות לאחד אותן מ' פסוקים שלא יקרא עמו שנים לבוד ואין נראה לר"ת דהא כל התורה כולה נמי אחד קורא כדתנן במגילה (דף כא:) קראוה שנים יצאו ואומר בגמ' תנא מה שאין כן בתורה ואומר ר"ת [ו]דיחיד קורא אלא הפסקה שלא יקראו שנים זה ד' פסוקים וזה ד' ומה שנוהגים עתה לקרוא שנים [בכל התורה] אומר ר"ת כדי שלא יתביש מי שאינו יודע לקרות בעצמו כענין שמצינו במסכת ביכורים (פ"ג מ"ז) דתנן כל מי שיודע לקרות קורא בעצמו ושאינו יודע לקרות מקרין לפניו ממנעו מלהביא ביכורים התקינו שיהיו מקרין את מי שיודע לקרות ואת מי שאינו יודע לקרות והא דאמר בירושלמי במגילה רבי שמואל בר רב ילתק על לבי כנישתא וחזו חזנא דקאים וקורא ולא קאי בר אינש תמהיו א"ל אסור כשם שנתנה תורה על ידי סרסור כך אנו לריכין לנהוג בה על ידי סרסור אע"ג דמשמע שחזן עומד אצל הקורא לא שיקרא עמו אלא יעמוד ויקרא אותם שיש להם לקרות כדי שתנתן תורה על ידי סרסור ועוד אומר ר"י דיכול להיות שקלת מסייע לו בנחת והא דמשמע במגילה שלא יקראו שנים היינו שיהיה שון בקול רם:

איוב לא היה ולא נברא. אמי לא סבר כרבי לקים לקים דאמר בב"ר[ט] איוב לא היה שבאו עליו יסורין ולא אמר הכתוב שבאו עליו להודיענו כמו של איוב שאילו באו עליו היה יכול לעמוד בהן אמי אמרה אמרה לאיוב היה בעולם א"כ מאי קאמר שמו ושם עירו. למה טובה איצטריך לאשמועינן מי הוא אותו צדיק שהיה יכול לעמוד באותן יסורין:

בלעם

מסורת הש"ס

ז) מנחות ל., ב) [שם איתא], ד) [ס"ת חי'], ג) [שם איתא], ד) [ס"ת ואימא יעקב דכתיב ביה ויזרח לו השמש ההוא מיבעי ליה שמש שבאה בעבורו זרחה בעבורו קא מי'], ה) [לעיל יד:], ו) [ומות מנ:], ז) [אלמה, רש"ש], ח) בש"ת: למתקנים, ט) בנח., י) [ל"ל בני יכ"ל בש"ן], כ) [כדאיתא ימות מנ:], ל) [וכן איתא בדש"י דהכא ובמתנות ל. אבל במגילה כא: ד"ה תנא מתנו דכר זה בשם רש"ן], מ) [שוף ל' ירלם].

גליון הש"ם

גמרא מבאן ואילך בתב יהושע. עי' (מגילה) [מנחות] דף יח ע"א: תוס' ד"ה ע"ה בר' הוא י"בה. עיין בתפארת עזיל ביהודה מ"ת אות"ת סימן קו:

הגהות הב"ח

(א) נב' עד כאן הקב"ה אומר ומשה כותב כו' כל"ל ויחיקת אומר נמתק: (ב) ר"ש"י ד"ה ל"ת הבי גרסינן למתניתא וכו' בני קרח הוא. ומגמות אומר וכותב. ומשה אומר אחריו מי שלא ישעה וכותב (שם). ומשה כותב בדמע. ולא היה אומר אחריו מריב לפרו שם. כמו שנאמר כו' מפיו יקרא אלי כו'. שלא היה אומר אחריו מקום דקיות הוי (שם). שמונה פסוקים שבתורה. מרמת סס מסה. יחיד קורא אותן. אדם אחד קורא אותן ואין מפסיק ביניהם כדי לעמוד אחר ולקרות (שם: שלא להפסיק בפסוקיהם של יקוד פולם (מחזור ויסרי מ"י חיה). הואיל ואשתנו. לעמתם בדמע. אשתנו. מאחר שסוקי דס"ת (שם).

רבינו גרשום

ליום השבת שנאמר בשביל אדם הראשון ועל ידי [ר"ן] וקנים הני דקא חשיב ה) לבר מאדם הראשון הוו ר' והני ר' כולהו קבוע בו מזמורתן: ופיעתו. תלמידיו. וייחוס דברי הימים עד לו. כלומר הוא חשב היחס בדברי הימים מאדם הראשון עד עצמו: הואיל ואשתני. משאר תורה שהללו כו' משה בדמע: אשתני. נכו משאר תורה דיחיד יקרא אותו ולא שנים. ולאמן דאמר יהושע כתבו להכי יחיד קורא אותו והיינו דלא כר' שמעון דאיהו אמר דמשה כתבו: תרי הימן הוו. בן בנו של שמואל: (עד שעשאה כסולת נקיה). רבא אתי לפיעני לאמן דאמר איוב בימי משה הוה. שרומה לעץ נקי מחטא: אלא משל היה. כמו שאמר שלמה יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים ולא שממש היה: שיצאו. מכלל דבימי משה הוה ולא מעולי גולה: לעולם מעולי גולה

ה) נראה דרבינו גרשם נם ומ"ש שלמה ומו שהיכא נתנה' ולפיכך הוצרך ליתר דקתניא ר' לבד מאדם הראשון:

עין משפט נר מצוה

קלא א מי' פ"ג מהל' תפלה הלכה י ועיין בהגהות סמג עשין יט טוש"ע א"ח סי' תמח סעיף ז (וכתב אלפס פרק ד' דמגילה דף רע):

תורה אור השלם

1 וַיָּמָת שָׁם מֹשֶׁה עֶבֶד יְ בְּאֶרֶץ מוֹאָב עַל פִּי יְ׃
דברים לד ה
2 לָקֹחַ אֵת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה וְשַׂמְתֶּם אֹתוֹ מִצַּד אֲרוֹן בְּרִית יְ אֱלֹהֵיכֶם וְהָיָה שָׁם בְּךָ לְעֵדָה׃
דברים לא כו
3 וַיֹּאמֶר לָהֶם בָּרוּךְ מִפִּי יִקְרָא אֵלַי אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְאָנִי כֹתֵב עַל הַסֵּפֶר בְּדִיו׃ יִמְיָהוּ לו יח
4 וְיֹתֶר אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְעָנָה יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן עֶבֶד יְ בֶּן מֵאָה וְעֶשֶׂר שָׁנִים׃ יהושע כד כט
5 וְאֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן מֵת וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּגִבְעַת פִּינְחָס בְּנוֹ אֲשֶׁר נִתַּן לוֹ בְּהַר אֶפְרָיִם׃ יהושע כד לג
6 וּשְׁמוּאֵל מֵת וַיִּסָּפְדוּ לוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבְּרוּהוּ בָּרָמָה וּבְעִירוֹ וְשָׁאוּל הֵסִיר הָאֹבוֹת וְאֵת הַיִּדְּעֹנִים מִן הָאָרֶץ׃ שמואל א כח ג
7 מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי׃
תהלים פט א
8 מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם וּמְלָכִים יַרְדֵּ יִתֵּן כֶּעָפָר חַרְבּוֹ כְּקַשׁ נִדָּף קַשְׁתּוֹ׃
ישעיהו מא ב
9 לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא׃
במדבר יב ז
10 מִי יִתֵּן אֹפִי וְיִכָּתְבוּן מִלָּי מִי יִתֵּן בַּסֵּפֶר וְיֻחָקוּ׃
איוב יט כג
11 וּבַמָּה יֹדֵעַ אֶפוֹא כִּי מְצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲנִי וְעַמְּךָ הֲלוֹא בְּלֶכְתְּךָ עִמָּנוּ וְנִפְלִינוּ אֲנִי וְעַמְּךָ מִכָּל הָעָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ שמות לג טז
12 וַיִּזְרַח יִצְחָק חִרְדָּה גְדֹלָה עַד מְאֹד וַיֹּאמֶר מִי אֹפוֹא הוּא הַצָּד צַיִד וַיָּבֵא לִי וֶאֱכֹל מִכֹּל בְּטֶרֶם תָּבוֹא וַאֲבָרְכֵהוּ גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה׃
בראשית כז לג
13 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרָאֵל אֵלַיִם אם כֵּן אֲמוֹא זֹאת עֲשוּ קְחוּ מִזִּמְרַת הָאָרֶץ בִּכְלֵיכֶם וְהוֹרִידוּ לָאִישׁ מִנְחָה מְעַט צְרִי וּמְעַט דְּבַשׁ נְכֹאת וָלֹט בָּטְנִים וְשָׁקֵדִים׃ בראשית מג יא
14 וַיֹּאמֶר אֵת אָחִי אֲנִבִּי מְבַקֵּשׁ הַגִּידָה נָּא לִי אֵיפֹה הֵם רֹעִים׃ בראשית לז טז
15 וְרֹאֵה רִאשׁוֹת לוֹ כִּי שָׁם חֶלְקַת מְחֹקֵק סָפוּן וַיֵּתֶא רֹאשֵׁי עֵם צִדְקַת יְ עָשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם יִשְׂרָאֵל׃
דברים לג כא
16 אִישׁ הָיָה בְּאֶרֶץ עוּץ אִיּוֹב שְׁמוֹ וְהָיָה הָאִישׁ הַהוּא תָּם וְיָשָׁר וִירֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע׃
איוב א א
17 וּמֵה הָאָרֶץ הַשְּׁמֵנָה הוּא אִם רֵזָה הֵיש בָּהּ עֵץ אִם אֵין וְהִתְחַזַּקְתֶּם וּלְקַחְתֶּם מִפְּרִי הָאָרֶץ וְהַיָּמִים יְמֵי בְּכוֹרִי עֲנָבִים׃
במדבר יג כ
18 וְלָרֶשׁ אֵין כֹּל כִּי אִם בַּבֹּשֶׁה אוֹתָהּ קָטְנָה אֲשֶׁר קָטָנָה וַיְחַיֶּהָ וְהִגְדִּיל עִמּוֹ וְעִם בָּנָיו יַחְדָּו מִפִּתּוֹ תֹאכֵל וּמִסְּכוֹ תִּשְׁתֶּה וּבְחֵיקוֹ תִּשְׁכָּב וְהָיָה לוֹ כְּבַת׃
שמואל ב יב ג

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com